

EVALUERING VEDRØRENDE ANBRAGTE BØRN I BEVÆGELSE

INDHOLD

Indledning	1-2
Evalueringsens formål	3
Anbragte Børn i Bevægelse	4
ABBs tiltag	5-6
Udviklingen - Anbragte Børn i Bevægelse	7
Tabel 1. ABB - nøgletal	8
Målgruppen	9-10
Metode for evalueringen	11
Evaluerings hovedkonklusioner	12-14
Barrierer og muligheder	15-17
Anbefalinger og perspektiver	18-19
ABBs kommentarer til evaluerings hovedkonklusioner	20-24
ABBs anbefalinger til institutionerne	25

■ EVALUERING VEDRØRENDE

ANBRAGTE BØRN I BEVÆGELSE, BØRNEHJÆLPSDAGEN.
PIXIEHÆFTE

Forfattere: Lektor Jan Toftegaard Støckel fra Syddansk Universitet og Projektleder Iben Sundtoft Poulsen fra Børnehjælpsdagen.

Udgivet af:
Børnehjælpsdagen og Syddansk Universitet

Fotos: fotograf Jakob Mark og Børnehjælpsdagen.
Layout: Mia Lyngstorp Horsted, Børnehjælpsdagen.

Tryksag: www.ecograf.dk **ecograf**

Download evalueringsmaterialet der ligger til grund for dette pixiehæfte på Børnehjælpsdagens hjemmeside: www.bhd.dk

INDLEDNING

Trods den stigende opmærksomhed på børn og unges behov for at lege og lære gennem brug af kroppen samt den samfundsmæssige optagethed af sundhed, så findes der forbausende få undersøgelser af anbragte børn og unges fysiske sundhed, kondition, motorik og idrætsdeltagelse. SFI (2008) skriver i publikationen Børns udvikling og vilkår - Resultater fra SFI's forløbsundersøgelser af årgang 1995, at børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, generelt er mindre idrætsaktive i idrætsforeninger end deres jævnaldrende kammerater. Selvom anbragte børn og unge sjældent indgår i større befolknings- og skolebørnsundersøgelser og SFI's resultater beror på registerdata og forholdsvis få kvalitative undersøgelser, så er uligheden i idrætsdeltagelse dokumenteret i en række andre studier af børn og unges idrætsdeltagelse. Disse viser under et, at deltagelse i høj grad relaterer til forældrenes socioøkonomiske baggrund, samlivsstatus, erhvervsstatus, samt forældrenes egen idræts-

deltagelse (Nielsen et. al, 2012, Toftegaard-Støckel, 2011). Tilsvarende viser studier fra Statens Institut for Folkesundhed (Andersen & Helweg-Larsen, 2008) og SFI (Dahl, 2007), at der er en større sandsynlighed for, at udsatte børn er mindre sunde og fysisk aktive end deres ikke-udsatte kammerater.

Evalueringen af 53 idrætsprojekter for udsatte børn og unge viser endvidere, at der kan være mange barrierer i forhold til at fastholde idrætsusikre anbragte børn i almindelige idrætsforeninger (Ibsen et.al, 2012). Selvom der angiveligt findes mange eksempler på, at anbragte børn og unge kan dyrke idræt i en idrætsforening, så er det imidlertid ikke det generelle billede. Praksis fra anbringelsesstederne viser, at denne gruppe af børn og unge har vanskeligt ved at opretholde et aktivt fritidsliv, når barnet/den unge indledningsvis fjernes fra eget hjem og skal indgå i nye sociale sammenhænge (SFI, 2008).

 BØRNEHJÆLPSDAGEN ER EN LANDSDÆKKENDE UPOLITIKS HJÆLPESORGANISATION, DER HVER DAG ÅRET RUNDT ARBEJDER FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE I DANMARK.

 BØRNEHJÆLPSDAGEN STØTTER DE ANBRAGTE BØRN OG UNGE MED SÆRLIGE EVENTS OG OPLEVELSER, DER KAN STYRKE DERES SELVTILLID OG PERSONLIGE KOMPETENCER.

" RUM FOR
ANERKENDE
AKTIVITETER
I ØJENHØJDE "

EVALUERINGENS FORMÅL

Evalueringen af Anbragte Børn i Bevægelse (ABB) er en rapport om Børnehjælpsdagens indsatser for at fremme den fysiske dimension i de anbragte børns institutionsliv, primært gennem afholdelse af aktivitetsbesøg, aktivitetsdage og aktivitetslejre på anbringelsesinstitutioner.

Hovedformålet med dette evalueringsmateriale er i hovedtræk at sammenfatte de vigtigste resultater af de undersøgelser Syddansk Universitet har foretaget i forhold til Børnehjælpsdagens indsatser. I de følgende afsnit beskrives og analyseres de måder, hvorpå anbringelsesstederne arbejder med målgruppens fysiske aktivitet og

herunder specifikt, hvordan samarbejdet med Børnehjælpsdagen har været i løbet af projektperioden med henblik på at forstå hvorvidt, og i givet fald hvordan, interventionen har påvirket anbringelsesstederne. Lektor Jan Toftegaard Støckel kommer med anbefalinger til hvorledes ABB kan organisere sin fremtidige indsats.

I tillæg hertil har projektlederne i ABB analyseret og perspektiveret evalueringens hovedresultater i forhold til aktuelle og fremtidige indsatser samt sammenfattet deres anbefalinger og praksiserfaringer fra fem års arbejde med fysisk aktivitet og anbragte børn.

■ MED DEN FYSISKE DIMENSION TÆNKES DER PÅ ALLE DE SAMMENHÆNGE, HVOR KROPPEN KAN VÆRE I BEVÆGELSE, OG BEGREBET OMFATTER ALT FRA ALMINDELIG HVERDAGSMOTION TIL AKTIV SELVTRANSPORT, IDRÆTSDELTAGELSE, SKOLE-IDRÆT SAMT FORSKELLIGE FORMER FOR LEG OG BEVÆGELSESAKTIVITETER - HVAD ENTEN DE FOREKOMMER SOM ORGANISEREDE ELLER UORGANISEREDE AKTIVITETER.

ANBRAGTE BØRN I BEVÆGELSE

ABB skal ses i det lys, at der er mange organisatoriske, kulturelle og individuelle barrierer for fysisk aktivitet, og ABB handler netop om at skabe planlagte muligheder og rum for lege og bevægelsesaktiviteter.

Børnehjælpsdagens aktiviteter er planlagt,

så de kan formidles uafhængigt af anbringelsesstedernes faciliteter og ressourcer. Det handler kort sagt om at øge de anbragte børn og unge adgang og lyst til bevægelse gennem forskellige former for idræt, leg og bevægelse.

FRIVILLIGTEAMET

FRIVILLIG HJÆLP UDGØR EN VIGTIG DEL AF GRUNDSTENEN I ABB OG BØRNEHJÆLPSDAGEN. DE FRIVILLIGE FUNGERER SOM AKTIVE MEDSPILLERE UNDER AKTIVITETSBesøg, AKTIVITETSDAGE OG LEJRE, HVOR DE UDFØRER OPGAVER, SOM ALLE BIDRAGER TIL BØRNEHJÆLPSDAGENS ARBEJDE MED AT GIVE ANBRAGTE BØRN OG UNGE POSITIVE OPLEVELSER I FORBINDELSE MED FYSISK AKTIVITET.

ABBs TILTAG

■ SIDEN 2007:

Aktivetsbesøg: En til tre timers aktiviteter med ABBs projektledere og frivillige, der tager udgangspunkt i leg og bevægelse samt i den enkelte institutions børne- og ungegruppe, ønsker og fysiske rammer.

Aktivetsdag: Større events hvor der gives mulighed for at prøve attraktive og anderledes aktiviteter i selskab med ligesindede. Aktivetsdagene tilrettelægges så de favner målgruppen bredt i henhold til geografi, alder og indhold.

■ SIDEN 2008:

Sportsarrangementer: I samarbejde med lokale sportsklubber og idrætsforbund tilbydes billetter til diverse kampe og turneringer inden for forskellige idrætsgrene.

Aktivetsmappen: Denne er udarbejdet med henblik på at give inspiration til at anvende fysisk aktivitet i arbejdet med børn og unge. Download aktivetsmappen på: www.bhd.dk

■ SIDEN 2010:

Fokusforløb: Et dybdegående og længerevarende forløb for institutionerne. Forløbene har forskellige indsatsområder alt efter institutionernes behov. Omdrejningspunktet er udvikling for både børn og unge samt personalet. Formålet er, at institutionen skal få ny teoretisk og praktisk viden inden for emner som kost, tillid, motorisk udvikling, fysisk aktivitet m.fl.

Oplæg: Oplæg for personalegruppen omkring et tema. Temaet tilrettelægges ud fra den enkelte institutions ønsker og behov med fysisk aktivitet som gennemgående tema. Også pædagogiske og sundhedsrelaterede temaer udbydes.

Kursus: Kurser som inspirationskilde til personalet, hvori indgår vejledning og ideer til, hvordan fysisk aktivitet kan anvendes og integreres i børnenes hverdag.

ABBs TILTAG

■ SIDEN 2011:

Aktivitetslejr: En 3 dages aktivitetslejr med fokus på bevægelsesglæde, kompetencegivende oplevelser og udeliv for ca. 30 børn og unge. For personalet er der indlagt et kursus i pædagogisk idræt.

■ SIDEN 2012:

Temadage: En temadag hvor der sættes spot på en sportsgren eller et tema. Her inviteres flere institutioner, og dagen kan være for både børn og/eller voksne.

Fodboldcamp: En fire dages camp hvor børnene kan træne færdigheder inden for fodbold, øve sig i sociale kompetencer og høste oplevelser sammen med andre anbragte børn.

Der inddrages desuden teori inden for relevante temaer, og der sættes fokus på personlig udvikling for det enkelte barn.

Projekt Sundt Hjem: Et 12-14 ugers forløb der sætter intensivt fokus på personalets funktion som rollemodeller for sundhed samt institutionens omgang med fysisk aktivitet og kost i hverdagen.

UDVIKLINGEN - ABB

I 2007 påbegyndte Børnehjælpsdagen projektet ABB og indledte samarbejde med i alt 13 institutioner i Østjylland. Siden da har der været en gennemsnitlig tilvækst på mere end 27 institutioner om året (se tabel, s. 9). Udviklingen er sket i takt med ABBs geografiske udvidelse til Nordsjælland, at aktivitetsbesøgene er blevet et mere velkendt tilbud for målgruppen, samt at der er blevet udviklet nye tilbud som blandt andet inspirationsoplæg, personalekurser, fokusforløb, samarbejde med sportsklubber og aktivitetslejre.

Antallet af børn er steget markant som et naturligt resultat af stigningen i antallet af institutioner, samt det faktum, at flere børn er deltagende i aktivitetsbesøg og aktivitetsdage på de enkelte institutioner. Den seneste behovsanalyse i Børnehjælpsdagen viser, at fysisk aktivitet er det mest efterspurgte tilbud blandt institutionerne, og alt tyder på, at efterspørgslen på disse tilbud vil være stabil eller stigende i de kommende år.

Antallet af frivillige personer har ligeledes udviklet sig siden 2007, hvor ABB gjorde brug af 13 frivillige, der i alt brugte 278 timer svarende til 21 timer per frivillig. I 2012 er dette tal steget til 46 frivillige, og de har i gennemsnit bidraget med 37 timer, hvilket næsten er en fordobling. ABB har grundet stigende behov for frivillighjælp gjort mere for at synliggøre behovene for frivillige, og efterfølgende har det ført til en stigende interesse for at være frivillig hos ABB.

I takt med at ABB har udvidet sine tilbud, har ABB ud fra en observation af behov samt en stigende efterspørgsel ligeledes rettet opmærksomhed mod personalet på institutionerne. Her ses en markant stigning, da antallet af pædagoger der har deltaget i aktivitetsbesøg, aktivitetsdage, oplæg, spot-dage eller fokusforløb, er steget fra 92 til 1259 personer. Dette tal forventes at stige yderligere i 2013 grundet ABB's udvidede tilbud indenfor oplæg, kurser og sundhedsfaglige tilbud.

Tabel 1. ABB - nøgletal

 HELE LANDET:	 2007:	 2008:	 2009:	 2010:	 2011:	 2012:
Institutioner:	13	39	48	52	94	149
Børn:	72	1069	920	1169	1536	2117
Pædagoger:	92	372	343	479	757	1259
Frivillige:	13	36	32	27	41	46
Frivilligtimer:	278	1737	1785	844	1648	1719
Sponsorater i kr.:	2.000	165.747	215.455	156.813	285.738	655.130

POSITIV VIRKNING
"HER OG NU"

MÅLGRUPPEN

Den primære målgruppe:

Den primære målgruppe er anbragte børn og unge i Danmark. Denne målgruppe udgør ca. 15.000 børn og unge i alderen fra to år til 18 år.

Den sekundære målgruppe:

Den sekundære målgruppe for projektet er det pædagogiske personale på institutionerne. Ressourcesvage børns motivation for deltagelse i fysiske aktiviteter afhænger i høj grad af denne faggruppe samt den viden og erfaring de har med fysisk aktivitet.

En indirekte målgruppe er de frivillige i ABB som består af ca. 32 personer (2012), der primært kommer fra Idræts-, lærer-, pædagog-, ernæring og sundheds-, ergoterapi- og fysioterapiuddannelserne. Samarbejdet med ABB genererer brugbar viden og erfaring i deres videre pædagogiske arbejde med målgruppen.

Inddragelsen af de sekundære målgrupper har således til sigte at hjælpe den primære målgruppe – anbragte børn.

 EN PCT. AF ALLE BØRN OG UNGE BOR IKKE SAMMEN MED DERES FORÆLDRE.

 DER BLIVER ANBRAGT FLEST UNGE I ALDEREN 12-17 ÅR.

 85 PCT. AF ANBRINGELSERNE ER FRIVILLIGE, 15 PCT. ER TVANGSANBRINGELSER.

 ANBRAGTE BØRN OG UNGE HAR STØRRE RISIKO FOR AT VÆRE MARGINALISERET, BLIVE INVOLVERET I KRIMINALITET, BLIVE FORÆLDRE I EN TIDLIG ALDER SAMT HAVE PSYKISKE LIDELSER.

METODE FOR EVALUERING

Evalueringen af ABB er foretaget af lektor Jan Toftegaard Støckel, to bachelorstuderende og en kandidatstuderende ved Institut for Idræt og Biomekanik ved Syddansk Universitet.

Evalueringsrapporten bygger på en kombination af deltagerobservation og kvalitative forskningsinterviews på i alt seks anbringelsessteder i Østjylland og på Sjælland. De deltagende institutioner er anonymiseret i denne evaluering. Undersøgelserne blev gennemført i løbet af sommeren og efteråret 2012 og foregik med forskellig varighed. Nogle besøg var afgrænset til nogle få timer, mens det i andre tilfælde blev fundet muligt og relevant at være til stede flere dage i træk.

Alle besøg blev tilrettelagt så de foregik i forbindelse med ABBs - aktivitetsbesøg.

Aktivitetsbesøgene er blevet gennemført af Børnehjælpsdagens idrætsuddannede projektledere og projektmedarbejdere.

I flere tilfælde er aktivitetsbesøgene gennemført med støtte fra frivillige hjælpere. De omfattende metodiske overvejelser, der knytter sig til at foretage empiriske undersøgelser på anbringelsesstederne, er beskrevet i detaljer i såvel bachelorprojektet som kandidat-afhandlingen, hvorfor der henvises til Børnehjælpsdagens hjemmeside, hvor den nævnte litteratur vil være at finde som pdf-filer: **<http://www.bhd.dk>**

EVALUERINGS HOVEDKONKLUSIONER

Hvor godt når aktiviteterne ud til de anbragte børn og unge? Ud fra de gennemførte observationer kan det konkluderes, at Børnehjælpsdagens aktiviteter har en spontan effekt på børnenes fysiske aktivitetsniveau og bevægelsesglæde samt at ABB's aktiviteter har en positiv virkning 'her og nu'. Denne konklusion bygges på det faktum, at Børnehjælpsdagens aktiviteter generelt har formået at fremkalde glæde og bevægelse i forbindelse med aktivitetsbesøgene. Et af de besøgte anbringelsessteder har forankret fysisk aktivitet i den daglige pædagogiske praksis, og personalet udtrykker stor tilfredshed med ABB's tilbud og uddyber, at tilbuddet supplerer og styrker deres eksisterende indsatser. På de fem øvrige anbringelsessteder fremstår den daglige fysiske aktivitet som mere sporadisk og tilfældig. Det sporadiske og tilfældige hænger sammen med, at der ikke kunne dokumenteres obligatoriske aktiviteter, der kunne sikre eller garantere fysisk aktivitet for alle børn og unge i hverdagen. På to ud af de tre institutioner, hvor der er gennemført heldagsobservationer, er der så lidt daglig struktureret fysisk aktivitet, at aktivitetsniveauet angiveligt må karakteriseres som utilstrækkelig i forhold til Sundhedsstyrelsens anbefalinger (2012). Den visuelle vurdering af det fysiske aktivitetsniveau er naturligvis

behæftet med en betydelig usikkerhed, fordi der kun er tale om forholdsvis få timers deltagerobservation på et stærkt begrænset udvalg af anbringelsessteder. Til gengæld har anbringelsesstederne været bekendt med evaluators fokus og tilstedeværelse, hvorfor man må antage, at den observerede praksis kunne være udtryk for 'bedre-end-sædvanlig' praksis.

Børnehjælpsdagens aktivitetsbesøg repræsenterer et positivt modstykke til hverdagen, og det fremgår klart af deltagerobservationerne. Børnenes adfærd vidner om, at det ikke er normalt for dem, at de indgår i aktiviteter som foregår på tværs af alder og køn. De spontane sociale effekter af dette er vanskelige at udtale sig om, da evalueringsgruppen ikke har tilstrækkelig indsigt i de individuelle børns habitus og derfor ikke kan udtale sig om eventuelle forandringer som følge af deltagelse.

Børnehjælpsdagens programmer for disse målgrupper fremstår velplanlagte og motorisk stimulerende for alle børn uanset forudsætninger. Børnehjælpsdagens personale optræder fagligt kompetente, i forhold til den pædagogiske udfordring det er at gennemføre fællesaktiviteter og undervisningsdifferentiere i forhold til en målgruppe præget af stor spredning mht. alder, køn og social udsathed.

Det fremgår af observationerne, at flertallet af børnene deltager aktivt i de ABB planlagte lege, spil og bevægelsesaktiviteter. Det er primært de lidt ældre teenagere, der har sværest ved at opretholde deltagelsen over længere tid, og det ses, at de, i kortere eller længere tid, glider ud af aktiviteterne. Målgruppen af unge teenagere ser generelt ud til at have svært ved at kapere spilleregler, sociale normer og irettesættelser fra voksne eller andre børn. Målgruppen af udsatte børn og unge, og her især de ældre, ser ud til i særlig grad at bære konflikter fra tidligere på dagen eller ugen med ind i aktiviteterne. Generelt er der meget få konflikter at spore mellem ABB's personale og de anbragte børn. Børnehjælpsdagens personale og disses pædagogiske tilgang bærer præg af stor tålmodighed i forhold til de børn, der har svært ved at opretholde deltagelsen i længere tid ad gangen.

Det kan konkluderes, at Børnehjælpsdagens personale er meget velkommet på anbringelsesstederne. Særligt de mindre børn viser tydelige tegn på glæde og genkendelse, når de får øje på Børnehjælpsdagens personale, hvor de eksempelvis tilbyder at hjælpe med at bære rekvisitter, fortæller små historier om hvad de kan eller giver knus. Det ser også ud til, at det er et frirum for de anbragte børn, når der er ABB aktiviteter. Det kan hænge sammen med, at ABB i nogen grad kan gøre det mere legitimt at lege og

deltage på tværs af de roller og normer, der angiveligt hersker i hverdagen, end personalet der ofte må tage del i kontinuerlige konflikter og opdragelsesroller.

Personale og ledelse på anbringelsesstederne fortæller samstemmende, at de finder samarbejdet med Børnehjælpsdagen godt og værdifuldt. De fremhæver, at børnene glæder sig meget til at Børnehjælpsdagens voksne skal komme, og det skinner tydeligt igennem i forbindelse med interviewene, at personalerne på anbringelsesstederne har tillid til og er trygge ved Børnehjælpsdagens personale, fordi de har erfaret, at de er dygtige, engagerede og professionelle i deres omgang med børnene.

Hvor godt modtages ABBs aktiviteter af personalet?

På baggrund af de observationer og fokusgruppeinterview, der er blevet afholdt på de seks anbringelsessteder, findes der, hos personalet, en betydelig uoverensstemmelse mellem sproget om vigtigheden af fysisk aktivitet og den observerbare hverdagspraksis. Generelt taler man på anbringelsesinstitutionerne om vigtigheden og prioriteringen af fysisk aktivitet, men når det gælder aktiv selvtransport, udeleg, fysisk aktive lege og bevægelsesaktiviteter i hverdagen, så fremstår disse former for hverdagsaktiviteter sporadiske og usystematiske.

Det er tydeligt, at den fysisk aktive leg og bevægelse eller manglen herpå hænger sammen med institutionspersonalets egne bevægelsespræferencer. På en institution er der tre mænd, der efter eget udsagn regelmæssigt igangsætter nogle af de boldspilsaktiviteter, de brænder for. På en anden institution taler en mandlig afløser om, at mængden og karakteren af fysisk aktivitet er helt tilfældig og sammenhængende med, hvem der lige er på arbejde. På en tredje institution findes der i højere grad en kultur for, at man mest taler om leg og bevægelse, men kun sporadisk levner rum, mulighed og engagement til at udføre den i praksis.

Evalueringsgruppen finder, at den ledelsesmæssige prioritering af fysisk aktivitet har stor betydning for, hvordan institutionerne skemalægger og prioriterer fysisk aktivitet. Det er evaluators opfattelse, at anbringelsesstederne generelt forholder sig positive, men også lidt afventende til Børnehjælpsdagens tilbud. Anbringelsesinstitutionerne har svært ved selv at følge op på ABB aktiviteterne og eksempelvis selv afprøve de aktiviteter Børnehjælpsdagens personale har gennemført. Hos anbringelsesstederne taler man om, at der er mangel på ressourcer og at de kommunale besparelser er skyld i, at det er svært

at gå mere ind i samarbejdet.

Evalueringsgruppens tolkninger af interviews og observationer går i den retning, at Børnehjælpsdagens aftaler om aktivitetsbesøg i vid udstrækning bliver anvendt som en kærkommen aflastning, som glæder både personale og børn. Ved flere interviews på forskellige institutioner fremhæver institutionspersonalet, at Børnehjælpsdagen giver dem et pusterum, når de kommer og gennemfører aktiviteter. Dette er for så vidt ret interessant, fordi 'aflastning' og 'pusterum' omtales som noget, der giver institutionspersonalet mulighed for at indtage andre og mere frie roller. Denne positive italesættelse af afbræk fra den sædvanlige struktur kan være et vink om, at personalet også kan have det ambivalent med den omfattende struktur og rutineopbygning.

Der hvor pædagogerne aktivt deltager i aktiviteterne, ser det ud til, at det er betydelig lettere at få børnene med, de virker glattere, og der er færre konflikter. En af de vigtigste positive konsekvenser ved at pædagogerne deltager aktivt og deler praksis med børnene er, at de bedre kan hjælpe og støtte det enkelte barn, ligesom de lettere kan tage konflikter i opløbet.

A woman with dark hair in a bun, wearing a black tank top and blue pants, is carrying a young girl with blonde hair in a bun on her back. The girl is wearing a black tank top and black shorts. They are outdoors on a grassy field with a wooden fence in the background. The woman is smiling and looking towards the girl. The girl is also smiling and looking towards the camera. The woman's hands are supporting the girl's legs and torso. The girl's arms are wrapped around the woman's shoulders.

" SOM FRIVILLIG I BØRNEHJÆLPSDAGEN
GØR DU EN FORSKEL, SOM KAN MÆR-
KES INDERST INDE. DET GIVER SAM-
TIDIG EN MASSE ERFARING OG INSPI-
RATION I FORHOLD TIL MIT STUDIE. "

FRIVILLIG VED ABB

BARRIERER OG MULIGHEDER

Der kunne være et stort potentiale forbundet med, at institutionerne gør mere ud af aktiv deltagelse og efterfølgende evaluering, fordi det antages, at disse handlinger vil bidrage til at skabe større ejerskab blandt personalet til fysisk aktivitet, da den personlige og kropslige erfaringsdannelse har stor betydning for personalets

selveffektivitet og lyst til at engagere de anbragte børn og unge.

Under såvel formelle interviews som uformelle samtaler angiver institutionernes personaler en række yderligere årsager til manglende implementering eller igangsættelse af fysisk aktivitet:

- **MANGLENDE TID I DET DAGLIGE PGA. MANGE ANDRE VIGTIGE PÆDAGOGISKE, SOCIALE, ADMINISTRATIVE OG PRAKTISK/LOGISTISKE OPGAVER.**
- **MANGLENDE ERFARINGER MED MOTORIK, LEG OG IDRÆT.**
- **MANGLENDE PERSONALEMÆSSIG OPBAKNING I DET DAGLIGE, HVIS EN PÆDAGOG SKAL GÅ FRA TIL LEG/BEVÆGELSE.**
- **FRYGT FOR AT BØRNENE SKAL KOMME TIL SKADE (FX I FORBINDELSE MED AKTIV SELVTRANSPORT – CYKELTURE).**
- **BEKYMNING FOR AT BØRNENE SKAL LIDE OVERLAST ELLER NEDERLAG (FX CYKELTURE, FODBOLDKAMPE OSV.).**

De forhold, der er beskrevet i ovenstående afsnit, er udtryk for generelle betragtninger og tolkninger, som kan uddrages af det indsamlede empiriske materiale. Men det hører med til fortællingen, at der findes eksempler fra alle institutioner, der går i den modsatte retning af de generelle konklusioner. På en institution går stort set al praksis og tale i den modsatte retning af evalueringens generelle konklusioner, fordi man her har etableret en bevægelsesvenlig kultur, hvor der er sammenhæng mellem det, man taler om er vigtigt, og det man rent faktisk gør. På yderligere en institution findes der en stærk italesættelse af idræt og bevægelse som 'noget vigtigt' samtidigt med, at disse personer har stærke kompetencer indenfor krop og bevægelse. På institutionerne er der således et nærliggende potentiale i forhold til, at institutionen kunne gøre mere brug af ABBs ressourcer. Selvom institutionerne udtrykker stor tilfredshed med aktiviteterne, så bærer hverdagspraksis

meget få spor af, at man gentager de foreviste aktiviteter. Det kan derfor tolkes i den retning, at påvirkningen fra Børnehjælpsdagen ikke stemmer overens med personalernes egne præferencer og mere generelt institutionernes kulturelle og organisatoriske praksis.

Afslutningsvis synes det rimeligt at konkludere, at Børnehjælpsdagen gennem projekt ABB har formået at etablere positive samarbejdsrelationer om bevægelsesaktiviteter på anbringelsessteder og gennem aktivitetslejre. Børnehjælpsdagens intervention har haft en positiv indflydelse på italesættelsen af fysisk aktivitet hos de personaleteams, evalueringen har truffet. Der er et stort potentiale for Børnehjælpsdagen i forhold til at intensivere samarbejdet med de mange anbringelsessteder, fordi der tilsyneladende endnu er et stort udækket behov for at fremme den fysiske dimension på en pædagogisk veltilrettelagt måde i de anbragte børns liv.

ANBEFALINGER OG PERSPEKTIVER

fra Jan Toftegaard Støckel

Evalueringsens hovedresultater giver anledning til opstilling af en række anbefalinger i forhold til den fremadrettede strategi og indsats for ABB. Anbefalingerne skal ses i det lys, at der siden begyndelsen i 2007 nærmest har været en eksponentiel vækst i udviklingen af samarbejder med anbringelsessteder og dermed en stor udvikling i antallet af aktivitetsbesøg og kontakter til personale og børn. ABB har vist sig at være et tilbud, som er efterspurgt af anbringelsessteder, og som har en positiv værdi for de deltagende børn. Der er interessante perspektiver i at udvikle ABB kvalitativt og/eller kvantitativt indenfor de følgende fire scenarier:

1. Status quo: ABB fastholder det nuværende aktivitetsniveau uden ændringer

Ad 1. I dette scenarie gør institutioner brug af ABB som gratis ressource tilførsel, hvor der stilles minimale krav til institutionerne og disses implementeringsprocesser. Tilbuddet fastholdes, fordi det virker, og fordi såvel personale som børn værdsætter indsatserne. Mulige anbefalinger der ikke grundlæggende laver om på tilbuddets aktuelle indhold og karakter:

I forbindelse med aktivitetsbesøget anbefales

det, at begge parter gør mere ud af at afstemme de gensidige forventninger til aktiviteterne form, indhold og personalets roller.

Det vil ligeledes foreslås, at der gennemføres en fast evaluering af dagens aktiviteter, hvor det er muligt at samle op på pædagogiske gevinster og udfordringer. Denne anbefaling har til formål at øge det praktiske samarbejde mellem anbringelsesstedet og ABB, ligesom det potentielt kan øge personalets involvering og ejerskab.

2. Kvantitativ udvikling: ABB udvider samarbejdet med flere anbringelsessteder i andre landsdele.

Ad 2. Der findes angiveligt et stort behov for at fremme den fysiske dimension i mange anbragte børns hverdagsliv, og derfor kunne det være en vigtig prioritering, at give flere børn og unge mulighed for at få glæde af aktivitetsbesøg, aktivitetslejre mm.

Det er de samme anbefalinger fra punkt 1 som gør sig gældende her.

3. Kvalitativ udvikling: ABB udvikler de etablerede samarbejdsrelationer med henblik på øget implementering af den fysiske dimension i børnenes hverdagsliv.

Ad. 3 De aktuelle samarbejdspartnere udtrykker stor tilfredshed med ABB's ydelser. På trods af den generelle positive italesættelse af 'fysisk

aktivitet, leg og bevægelse' oplever man på mange anbringelsessteder, at det i hverdagen kan være svært at skabe rum og rammer til aktivitet. Nogle personaler udtrykker usikkerhed på, hvordan de skal gribe de fysiske aktiviteter an. Anbefalingerne går derfor på handlinger, som ABB kan bidrage med i forhold til kvalitet:

- **ETABLERING AF SAMARBEJDSAFTALER MED ANBRINGELSESSTEDERNE MED SÆRLIG FOKUS PÅ KLARE IMPLEMENTERINGSMÅL.**
- **PRAKTISK INVOLVERING AF HELE PERSONALEGRUPPEN I EN DAGLIG STRUKTUR, HVOR FYSISK AKTIVITET IMPLEMENTERES I HVERDAGSTRANSPORT, UNDERVISNINGEN (FOR DE ANBRINGELSESSTEDER HVOR UNDERVISNINGEN FOREGÅR PÅ STEDET), FRITIDSAKTIVITETER INDE OG UDE, LEJRE OG FERIEFORMER.**
- **INTENSIVERE INDSATSEN FOR AT STIMULERE TIL AT PERSONALET I ANDRE SAMMENHÆNGE IGANGSÆTTER DE AKTIVITETER ABB FOREVISER.**
- **ØGET SAMARBEJDE OMKRING TILRETTELÆGGELSE, GENNEMFØRELSE OG EVALUERING AF FYSISKE AKTIVITETER DER KAN FORBINDES TIL ANBRINGELSESSTEDENES PÆDAGOGISKE MÅL OG PRAKSIS.**
- **UDVIKLING AF SÆRLIGE INTERVENTIONER FOR DE MEST BEVÆGELSESUSIKRE BØRN.**

4. kvalitativ og kvantitativ udvikling:

Kombination af 2+3

ABBs kommentarer til evalueringens hovedkonklusioner

Udarbejdet af projektleder Iben Sundtoft Poulsen

Følgende afsnit vil uddybe, hvorledes ABB betragter målgruppen, evalueringens hovedresultater og hvordan ABB ønsker at bringe disse i spil i ABB's fremtidige praksis.

ABB's samarbejde med målgruppen

ABB's projektledere oplever i langt de fleste tilfælde en god og positiv tilknytning til de anbragte børn, hvilket stemmer overens med evalueringens konklusioner.

Projektleder Susanne Jensen udtaler:
"Når de først kender os, så oplever jeg, at vi betyder noget for dem. De husker os, og de husker de gode oplevelser, de har sammen med os."

ABB's projektledere oplever også tilfælde af tilbageholdenhed og skepsis hos nogle børn og unge, når de skal i gang med aktiviteter, men når de først er med, glemmer de som regel alt om tid og sted. I det arbejde oplever ABBs projektledere, at den personlige relation og den tillid, der opbygges mellem den enkelte og dem eller de frivillige, meget betydningsfuld. At barnet eller

den unge ved, hvad ABB står for, og kan genkende ABB's projektledere og frivillige fra gang til gang, er helt afgørende for, hvorvidt de har lyst til at deltage i aktiviteterne.

ABB oplever målgruppen som en gruppe af børn og unge, der har brug for særlig omsorg og positiv opmærksomhed. Evalueringen peger på, at det særligt er teenagerne, der har svært ved at indgå i ABBs aktiviteter. ABB's projektledere kan i visse tilfælde genkende dette, men erfarer ligeledes at de unges reaktion oftest udspringer fra gnidninger i de interne sociale strukturer mellem institutionens børn, unge og personale, da det for mange teenagere i målgruppen af anbragte er vigtigt at opretholde en bestemt facade/attitude. 'Det er kedeligt' er en ofte hørt sætning fra teenagegruppen - en reaktion, der, ifølge ABB's egne observationer, oftest bunder i usikkerhed og angsten for at fejle. ABB er derfor meget opmærksom på denne del af målgruppen og forsøger at afholde aktiviteter, der appellerer til teenagegruppen og som ligeledes er med til at bløde op for interne hierarkier på institutionen.

ABB oplever, at det særligt for målgruppen af anbragte teenagere er værdifuldt at være aktive med ABB, da det også er med til at styrke relationerne mellem de unge og de deltagende pædagoger.

ABB har siden 2007 erfaret, at det ofte er børnenes humør og sindstilstand på dagen, der afgør karakteren af aktiviteterne og intensiteten af de fysiske udfoldelser.

ABB vurderer derfor, at det er yderst vigtigt, at pædagogikken kontinuerligt udvikles, så projektlejere og frivillige opnår stigende sikkerhed i at differentiere i aktiviteterne og være omstillingssparate, således at de kan imødekomme målgruppen bedst muligt. ABB mener at lykkes med dette i langt de fleste tilfælde.

En pædagog udtalte i forbindelse med en ABBs aktivitetslejr: "Vi har erfaret, at der er flere børn fra vores institution som vil kunne deltage i jeres aktiviteter."

ABB stræber efter at bevare kvaliteten og blikket for det enkelte barn i deres videre arbejde. Ifølge ABB er en af de positive gevinster ved aktivitetsbesøgene, at børnene gang på gang oplever, at der er plads til alle, og at de bliver anerkendt og respekteret for dem de er, og det de kan. ABBs projektlejere oplever, at særligt aktivitetslejrene, der forløber over flere dage, bidrager positivt til den anbragtes selvopfattelse. De oplevelser og de kropslige erfaringer, børnene

får gennem og de kropslige erfaringer, børnene får gennem lejrens aktiviteter, gør positivt indtryk og lagres i større eller mindre grad i deres hukommelse.

En pædagog skrev følgende i en takkemail efter fire dages aktiviteter med ABB:

"Vi fik tre begejstrede drenge hjem, de er virkelig vokset mht. selvtillid og tro på egne talenter - og kondien fik vist også et ryk opad."

Børnehjælpsdagens løbende evaluering og udtalelser fra anbragte børn samt pædagoger vidner om, at aktiviteterne ud over den positive 'her og nu effekt' øger børnenes tro på egne evner, deres handlekompetence samt deres følelse af autonomi.

ABBs møde med anbringelsesstedernes personale: Overordnet set så oplever ABB personalegruppen som imødekommende og meget glade for de aktive tilbud, som det også konkluderes i evalueringen. ABB oplever dog en stor forskel på det pædagogiske personale, når det kommer til deres egen indsats for at implementere og bakke op om fysisk aktivitet på institutionerne. ABBs projektlejere giver udtryk for, at de møder dem, som er helt med på beatet omkring fysisk aktivitet, dem som gerne vil have noget inspiration, og så dem som i højere grad skal overtales og overbevises om, at fysisk aktivitet og kropslighed er vigtigt.

" JEG VIL GERNE DET HER
HVER DAG OG ALTID. "

ANBRAGT BARN, VALDEMARHUS

I henhold til pædagogernes egen deltagelse ser ABB en stor spredning i motivation og engagement. I overensstemmelse med evalueringens hovedresultater oplever ABB, at personalet på anbringelsesstederne har tillid til og er trygge ved ABB og deres aktiviteter med børnene. ABB ønsker dog, at institutionerne i fremtiden udnytter tilbuddene og projektledernes tilstedeværelse til mere end blot 'en kærkommen aflastning' eller et pusterum. ABB ønsker ligeledes at være et læringsrum, hvis aktiviteter kan inspirere i en så høj grad, at aktiviteterne overføres til institutionernes egen praksis.

Grundet sidstnævnte sætter ABB i 2013 større fokus på temaet 'rollemodeller for fysisk aktivitet'. ABBs projektledere har siden 2009 taget bevidst afsæt i pædagogisk idræt, der omgås idrætten med pædagogisk omtanke, i en positiv, energisk og anerkendende tone overfor børnene. I 2013 ønsker ABB at udvide med et sundhedsfagligt fokus, der skal sætte yderligere fokus på vigtigheden af hvorledes personalerne med egen krop og ageren kommunikerer budskaber om fysisk aktivitet. ABB mener, at der i aktiviteterne er en unik mulighed for at skabe stærkere relationer børnene imellem eller mellem barn og pædagog

samt et udsøgt potentiale for pædagogen i at fremstå som 'den gode rollemodel' for barnet.

Projektleder Merethe Raundahl udtaler efter erfaring med ABBs aktiviteter siden 2007: "Afgørende er det, at pædagogerne deltager aktivt og viser vejen – det gør en klar forskel i hvorvidt børnene deltager og i hvilket omfang."

At institutionerne har svært ved selv at følge op på ABB aktiviteterne og afprøve disse, er et område ABB projektledere vil drage et mere målrettet og indgående fokus på i fremtiden. ABB vil stræbe efter, at den fremtidige indsats bliver målrettet det arbejde, der består i at opfordre til samt vejlede i at overføre ABBs viden og aktiviteter til institutionernes hverdag. ABBs afsæt i 'pædagogisk idræt' som idrætsligt fundament tjener netop som eksempel for, hvorledes idrætten med fordel kan praktiseres for denne målgruppe. Denne viden formidler ABB allerede i 2012/2013 gennem tilbud om fokusforløb, oplæg og kurser.

Evalueringen skønner, at forandringer i kulturen omkring fysisk aktivitet vil kræve mere helhedsorienterede pædagogiske indsatser og prioriteringer fra anbringelsesstedernes side. ABB er enige i den betragtning, at det kræver, at både personale og ledelse opprioriterer fysisk aktivitet som en del af alle dagligdagens gøremål.

Yderligere kommentarer til evalueringens

hovedresultater: På baggrund af evalueringen hvoraf det fremgår, at der er en øget sandsynlighed for, at udsatte og anbragte børn og unge er mindre sunde og fysisk aktive end tilsvarende jævnaldrende, så bekræftes ABB og Børnehjælpsdagen i, at deres særlige indsatser for at styrke den fysiske dimension i anbragte børns hverdagsliv en vigtig og relevant opgave.

ABB er bevidste om, at der er mange organisatoriske, kulturelle og individuelle barrierer for fysisk aktivitet for denne målgruppe. ABB ønsker således at drage fokus mod at være medaktører i arbejdet med at reducere sådanne barrierer.

Det er ABBs overbevisning at en tidlig, dybdegående dialog med den institution, hvorpå der skal afholdes aktive tiltag kan afklare nogle af disse barrierer. Her kan som eksempler nævnes større fokus på det enkelte barns behov samt tidlig og langsigtet planlægning af datoer for besøg, således at forudsigeligheden for barnet og overskuddet fra institutionens fremmes.

ABB oplever at kunne imødekomme mange barrierer ved at fastholde et længerevarende samarbejde med institutionerne.

De institutioner, der har deltaget flere gange i ABBs aktiviteter, opleves som mere villige og indforståede med, at idrætten er et rum, der bringer følelser i spil, og hvor konflikter kommer og går. ABB oplever at langt de fleste institutioner, der tidligere har deltaget i ABBs aktivitetslejre, hvor ABB netop arbejder med at afprøve grænser, ønsker at deltage igen.

At der i de fleste tilfælde ikke kunne dokumenteres obligatoriske aktiviteter på institutionerne, der kunne sikre eller garantere fysisk aktivitet for børnene, giver ABB en indikation om, at indsatsen for at sikre anbragte børns aktive fritidsliv bør intensiveres, og at den fremtidige indsats med fordel kan koncentreres omkring udvalgte institutioner med det formål at være med til at sikre kulturen omkring fysisk aktivitet som vedvarende og veletableret.

ABB oplever, at der på mange institutioner er et stort potentiale for at kunne drage nytte af ABBs og Børnehjælpsdagens ressourcer, og der er et stort potentiale for Børnehjælpsdagen i forhold til at intensivere samarbejdet med de mange anbringelsessteder, fordi der tilsyneladende er et stort udækket behov for at fremme den fysiske dimension på en pædagogisk veltilrettelagt måde i de anbragte børns liv.

ABBs anbefalinger til institutionerne

- **ABB ANBEFALER, AT ET SAMARBEJDE BEGYNDER MED EN FÆLLES-BRIEFING PÅ ET PERSONALEMØDE, HVOR PROJEKTLEDEREN OPSÆTTER EN SAMARBEJDSAFTALE MED INSTITUTIONEN UD FRA DENNES BEHOV.**
- **HVIS DEN FYSISKE AKTIVITET ØNSKES IMPLEMENTERET SOM EN FAST DEL AF HVERDAGEN UDE PÅ INSTITUTIONERNE FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE, KRÆVER DET, AT DET PRIORITERES FRA LEDELSENS SIDE, OG AT DER BLIVER UDSUKKET RETNINGSLINJER FOR, HVORDAN MAN ØNSKER FYSISK AKTIVITET I HVERDAGEN, SAMT HVEM DER ER PRIMUS MOTOR PÅ AKTIVITETERNE OG SAMARBEJDET MED ABB.**
- **FOR AT OPNÅ DET FULDE UDBYTTET AF SAMARBEJDET MED ABB KRÆVER DET, AT INSTITUTIONERNE SELV TAGER INITIATIV TIL AT AFPRØVE OG GENTAGE DE AKTIVITETER, SOM ER BLEVET FOREVIST AF ABB. DET KRÆVER NATURLIGVIS EN INSTITUTIONEL PRIORITERING SAMT ENGAGEREDE MEDARBEJDERE. FORMIDLINGEN AF EN AKTIVITET, UANSET KARAKTEREN AF DEN, ER HELT AFGØRENDE FOR, HVORDAN DEN BLIVER MODTAGET AF MÅLGRUPPEN.**
- **ABB MENER, AT LEDELSENS OPPRIORITERING ER EN NØDVENDIGHED FOR AT IMØDEKOMME NOGLE AF DE BARRIERER, EVALUERINGEN PEGER PÅ, DER OMFATTER MANGLENDE TID OG MANGLENDE OPBAKNING.**

Læs også:

Læs yderligere om idræt for udsatte børn.

Idrættens outsiders - Inklusion eller eksklusion af vanskeligt stillede børn og unge i idrætten (Bjarne Ibsen, Eigil Jespersen, Jan Toftegaard Støckel, Michael Fehsenfeld og Louise Bæk Nielsen, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet, 2012)

Idræt for alle, Bredeidrætsudvalgets rapport (Kulturministeriet, 2009)

Find os på
Facebook

Børnehjælpsdagens fælles gruppe 'Børnehjælpsdagen'

